

ХЕРМАН ХЕСЕ
ЛУЛУ
ЕДНО МЛАДЕЖКО
ПРЕЖИВЯВАНЕ, ПОСВЕТЕНО
НА Е. Т. А. ХОФМАН,
НАПИСАНО В 1900 ГОДИНА

Превод от немски: Недялка Попова, —

chitanka.info

1

Красивият стар град Кирххайм току-що беше измит от кратък летен дъжд. Червените покриви, ветропоказателите и градинските огради, храстите и кестеновите дървета по валовете блестяха отрядно, нови и стройни, и каменният Конрад Видерхолд със своята каменна половинка, спокойно озарен, се радваше на още държеливата си възраст. Слънцето отново грееше, излъчваше силна топлина и през освежения въздух запалваше искри в последните, увиснали по вейките дъждовни капки — приветливата широка улица край вала преливаше от блясък. Деца скачаха във весел хоровод, едно кученце ликуваше и джафкаше след тях, покрай редиците от къщи в неспокойни дъги летеше жълта пеперуда.

Под кестените на вала на третата пейка вдясно от пощата заедно с приятеля си Лудвиг Угел седеше умореният от път естет Херман Лаушер; те се впуснаха във ведър, приятен разговор за благотворността на падналия преди малко дъжд и за отново проясняващата се синева на небето. Той свързваше с това фантастични наблюдения за неща, които му лежах на сърцето, и по своята привичка неуморно и с наслада се разхождаше из поляните на собственото си ораторско изкуство. По време на дългите красиви речи на ценителя на изкуството тихият и доволен господин Лудвиг Угел често пъти поглеждаше косо към шосето за Бойхинг в очакване на един приятел, който трябваше да се зададе оттам.

— Не е ли така, както казвам? — извика поетът живо и малко се попривдигна от пейката, защото лошата облегалка му беше неудобна, а и бе седнал върху отчупена суха клонка. — Не е ли така? — извика той, като с лявата си ръка отстрани клонката и нейния отпечатък от панталона си. — Същността на красотата трябва да излиза на бял свят. Не вярваш ли, че е така?

Лудвиг Угел разтърка очи; не беше чул за какво става дума и бе схванал само последния въпрос на Лаушер.

— Разбира се, разбира се — отвърна той бързо, — само че оттук не може да се види. Намира се точно там, отвъд шлотенбергския хамбар.

— Какво, къде? — извика Херман буйно. — Какво казваш, че се намирало зад хамбара?

— Е, Йотлинген. Карл няма откъде другаде да дойде, ще не ще, трябва да пристигне от тази страна.

Навъсен и мълчалив, сега и поетът, пропътувал света, гледаше към светлото просторно шосе и ние бихме могли да оставим двамата младежи да седят на пейката си и да чакат; защото там сянката можеше да се задържи още един час. В това време ние се обърнахме към шлотенбергския хамбар и не намерихме там нито селото, нито същността на красотата, а тъкмо очаквания трети приятел, кандидата на юридическите науки Карл Хамелт. Той бе тръгнал откъм Вендлинген, където прекарваше ваканцията си. Неговата нелоша фигура бе придобила малко комичен вид от пристъпа на едно твърде ранно затлъстяваше, а върху умното му своенравно лице се виждаха странно плътни устни и едър нос, който сякаш беше в спор с доста пълните бузи. Широка брада правеше богати дипли над тясната колосана висока яка, а между челото и шапката стърчеше потна и сплъстена къса непокорна коса. Той лежеше проснат по гръб на една полянка сред невисоката трева и изглеждаше спокойно заспал.

Действително спеше, изтощен от горещия обеден път; но дрямката му не беше спокойна. Удивително фантастичен сън го бе навестил. Струваше му се, че лежи сред непозната градина, под чудни дървета и храсти, и чете от една стара книга с пергаментови страници. Книгата беше написана със странно смели, чудато объркани и преплетени букви на напълно непознат език, който Хамелт нито разбираше, нито знаеше. И все пак той четеше и схващаше съдържанието на страниците, като всеки път, щом усетеше умора, по вълшебен начин от къдравата плетеница на многото заврънкулки и писмена пред очите му се нижеха пъстроцветни картини и изчезваха. Тези картини, които се редяха една подир друга, приличаха на магичен фенер и описваха следната много стара истинска история.

В същия ден, в който талисманът на желязния пръстен чрез коварна магия бе изтръгнат от извора Ласк и попадна в ръцете на

княза на джуджетата, светлата звезда на династията Аск започна да помръква. Изворът Ласк пресъхна до почти невидима сребърна нишка, земята под опаловия замък пропадеше, подземните сводове взеха да се олюляват и тук-там да се порутват, а в градината с лилиите започна опустошителен мор; само царствената лилия с двойната корона се държа още известно време горда и изправена, тъй като около нея като тесен пръстен беше обвита змията Еделцунг. В опустелия град на Аск замлъкнаха радостта и музиката, дори в опаловия замък вече не прокънтя и не пропя ни тон, откакто се скъса последната струна на арфата Сребърна песен. Ден и нощ кралят седеше вкаменен като статуя и сам в голямата празнична зала, не преставаше да се учудва на залеза на своето щастие; защото той беше най-щастливият от всички крале, от властването на великия Фромунд насам. Беше тъжно да се гледа как кралят Безгрижие седеше в червената си мантия сред своята огромна зала и се учудваше ли, учудваше, защото не можеше да плаче, не бе роден с дарбата да изпитва болка. Той се дивеше също, че сутрин и вечер вместо всекидневната ранна и късна утринна и вечерна музика долавяше само голямата тишина и откъм вратата тихия плач на принцеса Лилия. Твърде рядко и по привичка кратък скъпернически смях разтърсваше неговата широка гръд; иначе всеки божи ден кралят се смееше два пъти по двадесет и четири.

Свитата и прислугата се бяха разпръснали на всички страни, освен краля и тъгуващата принцеса в залата беше останал единствено верният гений Хадербарт, който иначе изпълняваше длъжността на придворен поет, на философ и шут.

Но подвластен на железния талисман, страхливият княз на джуджетата се раздели с вещицата Цишелгифт и човек може да си представи какво е ставало под негова власт.

Краят на великолепието на аските приближаваше. Един ден, в който кралят не се бе засмял дори един-единствен път, на свечеряване той извика принцеса Лилия и гения Хадербарт при себе си в празничната тържествена зала. В небето се разрази буря и през големите черни дъги на прозорците нахлу бледата светлина на рязка мълния.

— Днес не се засмях нито един-единствен път — каза кралят.

Шутът излезе напред и направи няколко много смели гримаси, които изглеждаха толкова разкривени и отчаяни на старото тъжно лице, че принцесата трябваше да отвърне очи, а кралят поклати тежката си глава, без да се усмихне.

— Трябва да се посвири на арфата Сребърна песен — извика кралят Безгрижие. — Трябва — повтори той и това много тъжно отекна в сърцата и на двамата; защото кралят не знаеше, че арфистът и всички музиканти го бяха изоставили и че двамата верни хора бяха последните му съжители в този дом.

— Арфата Сребърна песен вече няма струни — каза геният Хадербарт.

— Но все пак трябва да се свири — настоя кралят. Тогава Хадербарт улови ръката на принцеса Лилия и заедно с нея излезе от залата. Той обаче я заведе в увехналата градина на лилиите и при пресъхващия извор Ласк, изгреба последната шепа вода от мраморния басейн в десницата ѝ и така се върнаха при краля. Тогава от тази вода принцесата изтегли седем блестящи струни за арфата Сребърна песен, но за осмата водата не стигна, така че тя следваше да я направи с помощта на сълзите си. И сега с празна трепереща ръка принцесата докосна струните, при което още веднъж блажено се разля старият приятен, радостен тон, но едва прозвучала, всяка струна се скъсваше и когато последната зазвънтя и се скъса, се разнесе силен гръмотевичен удар и целият свод на опаловия замък рухна с трясък. Този сетен напев на арфата звучеше:

Нека Сребърната песен замълчи;
тя след време пак ще прозвучи,
Сребърната арфа ще е жива,
хороводна песен ще ехти.^[1]

(Край на истинската история за извора Ласк.)

Кандидатът Карл Хамелт не се събуди от своя сън, преди двамата приятели, нетърпеливо извървели част от насрещния път, да го намерят легнал в тревата. Те го укориха за леността му с груби думи,

на които той отговори с мълчание и успя само бегло да кимне „добро утро“.

Угел беше особено невъздържан.

— Да, добро утро — разгневи се той, — отдавна вече не е утро. Пак си се натряскал в йотлингската кръчма и виното още блести в очите ти.

Карл се ухили и бутна назад кафявата си филцова шапка.

— Е, и така да е! — каза Лаушер.

Тримата приятели тръгнаха към града, минаха край гарата и по моста над потока и бавно продължиха по вала към гостилницата „Кралска корона“. Тъкмо тази беше не само предпочитаната от кирххаймския приятел бирария, но и сегашното убежище на пристигналия тук поет.

Още докато те се приближаваха към стълбището на „Короната“, тежката врата изведнъж се отвори широко и срещу тях с мълниеносна бързина се спусна белокос, сивобрад мъж със зачервено от гняв лице в най-неудържимо възбуждение.

Приятелите учудени познаха стария чудак и философ Дредихум и в подножието на стълбището му препречиха пътя.

— Чакайте, скъпи господин Дредихум — му извика поетът Лаушер. — Как може един философ така да загуби равновесие? Върнете се обратно, многоуважаеми, и вътре на хладно ни изплачете болката си.

С един кос, дебнещ поглед на недоверие философът вдигна чорлавата си глава и позна тримата млади мъже.

— Ах, тук ли сте били! — извика той. — Целият *petit cénacle*^[2]. Бързайте да влезете, приятели, пийте бира и преживейте там чудото; ала не искайте старецът, в чието сърце и ум ровят демони, да вземе участие в това!

— Но скъпи господин Дредихум, какво ви е, какво ви става днес? — попита съчувствено Лудвиг Угел, ала веднага ужасен се олюля и се облегна на парапета на стълбището, защото философът му стовари един юмрук странишком, изтича, запенен и проклинайки, на улицата.

— Подлата Цишелгифт — проръмжа той, докато бързаше, — нещастният талисман, който бе омагьосан в червено-синьо цвете! Зле третирано, единственото, стъпкано в прах... Жертва на сатанинска злоба... Възкресен мъчителен спомен...

Учудени, тримата поклащаха глави, но оставиха обхванатия от бяс да тича и накрая почнаха да се изкачват по стълбата, когато вратата отново се отвори и след едно приветливо сбогуване с кимване към залата излезе викарият Вилхелм Вингольф. Той бе весело поздравен от стоящите долу и веднага разпитан от всички за причината на блажения блясък, който сякаш позлатяваше едрата му достолепна глава. Викарият доверително отведе поета настрана, тайнствено вдигна дебелия си показалец нагоре и като се усмихваше дяволито, му каза на ухо: „Помислете си, днес написах първите стихове в моя живот, и то току-що!“

Поетът така учудено отвори очи, че те изглеждаха по-широки от тесните рамки на златните му очила.

— Кажете ги! — извика той високо.

Викария се извърна към тримата приятели, отново вдигна показалец и щастлив, с присвити очи изрече своя стих:

*О, съвършенство,
рядко се явяваш, ала днес...*

Без да пропилее нито дума повече, като размаха шапка, той отмина приятелите.

— По дяволите! — възкликна Лудвиг Угел. Замислен, поетът мълчеше. Карл Хамелт обаче, който, откакто се бе събудил сред тревата, още не бе отворил уста, каза натъртено:

— Стихът е хубав.

И сега, готови да се натъкнат на нещо необикновено, най-последно ожаднелите приятели безпрепятствено влязоха в прохладния салон на „Короната“, и то в по-доброто помещение, където обслужваше самата млада стопанка и където по това време на деня те винаги биваха единствените гости и проявяваха към жената шеговитата любезност.

Първото необикновено нещо, което и тримата веднага с влизането и сядането си забелязаха, беше, че дребната пълничка стопанка днес за пръв път не им изглеждаше хубава. Това се дължеше, както всеки от тях мълчаливо и скоро схвана, на факта, че в полумрака на чистата галерия зад просторния бюфет се подаваше красивата глава на непознато момиче.

-
- [1] Стиховете в новелата са превод на Федя Филкова. — Б.пр. ↑
- [2] Мъжко събрание на хора с еднакви идеи (фр.). — Б.пр. ↑

2

Второто, не по-малко необикновено нещо беше, че на съседната масичка, без влезлите изобщо да му обърнат някакво внимание или да го поздравят, седеше елегантният господин Ерих Тендер, близък член на братството на *sénaele* и особено сърдечен приятел на Карл Хамелт. На масата му имаше полуизпита чаша светла бира, а в бирената бутилка бе сложена жълта роза; при това той бавно изви големите си, леко поизпъкнали очи и за пръв път в своя живот изглеждаше весел. От време на време мушкаше едрия си нос в розата и я помирисваше, при което хвърляше по един почти невъзможен, страничен поглед към главата на непознатото момиче, без от това изразът на лицето му значително да спечели.

И като трета особеност редом с Ерих в най-голямо спокойствие седеше старият Дредихум и имаше пред себе си осминка кулмбахско пиво, а в уста кубинска пура.

— По дяволите, господин Дредихум! — извика Херман Лаушер, като скочи от мястото си. Как попаднахте тук? Нали току-що ви видях да се разхождате горе на вала!

— И нали вие, силно разтреперан от яд, забихте юмрук в корема ми? — извика Лудвиг Угел.

— Не е било за лошо — отвърна философът с подкупваща усмивка, — не за лошо, мили господин Угел! Препоръчвам ви кулмбахското пиво, драги господа! — С тези думи той спокойно изпразни своята чаша.

Междувременно Карл Хамелт извика на приятеля си Ерих, който седеше отсреща, все още замечтан и унил пред жълтата си роза, сложена в бирена бутилка:

— Ерих, спиш ли?

Ерих отговори, без да го погледне:

— Не спа.

— Не се казва „спа“, казва се „спя“ — извика Угел.

Но тогава главата на момичето в галерията зад бюфета се раздвижи и непознатата красавица се появи в целия си ръст и се запъти към масата на приятелите.

— Какво желаят господата?

Комуто още не се е случвало, когато, застанал в благородно удивление пред красиво изображение на жена, хубавицата от картината изведнъж да пристъпи срещу него, той не знае как се почувстваха в този момент братята от *sénaele*. И тримата станаха от столовете си, направиха три поклона, всеки по един.

— Прелестна, многоуважаема мадам! — извика поетът.

— Прелюбезна госпожице — каза Лудвиг Угел.

А Карл Хамелт не продума нищо.

— Е, кулмбахско ли ще пиете? — попита красавицата.

— Да, моля — каза Лудвиг и Карл кимна. Лаушер обаче помоли за чаша червено вино.

Когато напитките бяха елегантно поднесени от фината тънка девича ръка, почтителните комплименти бяха повторени със смущение. В това време от своя ъгъл дотича дребната госпожа Мюлер.

— Драги господа — каза тя, — без такива церемонии с наивното същество; това ми е несъщинска сестра и дойде тук да прислужва, защото се нуждаехме от помощничка... Иди на бюфета, Лулу; не е прилично така да се застояваш при господата.

Лулу си тръгна бавно. Философът ядосано задъвка пурата си, Ерих Тенцер метна приказен жонгльорски поглед в посоката, в която момичето беше изчезнало. Тримата приятели мълчаха сърдито и притеснено. Стопанката, за да се покаже любезна и за да подхване беседа, донесе от прозоречната дъска една саксия с цветя и тържествено я постави на масата.

— Погледнете каква прелест! Това цвете е може би най-рядкото от тези, които хората познават, и казват, че цъфти само веднъж на пет или десет години.

Всички внимателно наблюдаваха цветето — беше нежно червено-синьо и се полюляваше на голо дълго стебло, излъчваше странно тежък топъл аромат. Философът Дредихум бе обзет от голямо вълнение, хвърли режещ, мрачен поглед към стопанката и нейното цвете, обаче никой не му обърна внимание.

Тогава неочаквано Ерих скочи от другата маса, приближи се, със силна хватка прекърши цветното стебло по средата и с два скока изчезна зад бюфета. Дредихум избухна в тих ироничен смях. Стопанката ужасена закрепця, втурна се след Тенцер, полата ѝ се закачи за стола и тя падна на пода, забързаният подире ѝ Угел се преметна до нея, а над тях поетът, който при скачането си повлече със себе си винената чаша и саксията с цветето. Философът се спусна към безпомощно лежащата стопанка, вдигна юмруци пред лицето ѝ, озъби ѝ се и не обърна внимание на това, че Угел и Лаушер като полудели се стремяха да го издърпат назад за краищата на развятото му палто. В този момент забързан влезе и стопанинът; философът сякаш се преобрази, помогна на жената да стане, на крака; през вратата на съседното помещение селяни и колари гледаха с широко отворени очи скандала. Откъм бюфета се чуваше, че красивата Лулу плаче, а Ерих със съвсем смачканото цвете в ръка пристъпи към нея. Всички един през друг се затичаха към него, като укоряваха, питаха, заплашваха, смееха се; той обаче удряше наляво и надясно около себе си със смачканото цвете като отчаян човек и без да си вземе шапката, излетя навън.

3

На следващата сутрин приятелите Карл Хамелт, Ерих Тенцер и Лудвиг Угел се бяха събрали в малката хотелска стаичка на Херман Лаушер, за да чуят най-новите му стихове. На масата бе оставено голямо шише вино, от което всеки си наливаше. Постът беше издекламирал няколко прелестни стиха и сега извади последното малко листче от вътрешния джоб на дрехата си и зачете „На принцеса Лилия...“

— Какво! — извика Карл Хамелт и скочи от канапето.

Някак смутен, Лаушер повтори споменатото заглавие. Карл обаче, дълбоко замислен, се облегна назад в пъстроцветно тапицираното кресло, когато поетът подхвана:

*Стара хороводна песен пея аз,
сребърна и светла песен зная,
тя звучи с невнятен и особен глас,
сякаш че цигулков многоглас
те привлича към дома с омая.*

Хамелт напълно отклони вниманието на двамата други от продължението на песента. „Принцеса Лилия... Сребърна песен... Старият пръстен...“ — повтаряше той отново и отново, като клатеше глава, търкаше челото си и гледаше втренчено и празно в пространството, а после заби очи, пламнали, жарки, в поета. Лаушер беше свършил с четенето и вдигайки взор, срещна тези очи.

— Какво има? — извика той учудено. — Да не мислиш с погледа на гърмяща змия да направиш опит с мен, бедната птичка?

Хамелт сякаш се събуди от дълбок сън.

— Откъде имаш тази песен? — попита той беззвучно поета.

Лаушер повдигна рамене.

— Откъдето и всички други — отвърна той.

— А принцеса Лилия? — попита Хамелт отново. — И старата хоровадна песен? Не виждаш ли, че това е единствената истинска песен, която си съчинил? Всичките ти други стихотворения...

Лаушер го прекъсна изведнъж.

— Е, добре, но в действителност — продължи той, — в действителност, мили приятелю, тази песен и за мен самия е загадка. Седях и не мислех за нищо и смятах само, че по навик от скука драскам фигурки и украсени букви на листа, а когато престанах, песента се бе появила на хартията. Това е почерк, съвсем различен от този, с който обикновено пиша, погледнете само!

С такива думи Лаушер подаде листа на най-близкостоящия до него Ерих. Той го задържа пред очите си, удиви се вежливо, погледна още един път по-внимателно и ненадейно с високия зов „Лулу!“ се отпусна на стола. Угелт и Хамелт се надвесиха и също огледаха листа.

— По дяволите! — извика Угел, а Хамелт се бе облегал назад и наблюдаваше странния лист с всичките признаци на неизмеримо удивление. В израза на лицето му се меняха необикновена радост и злокобно недоумение.

— Е, Лаушер, кажи ми — извика той най-после, — това нашата Лулу ли е или принцеса Лилия.

— Глупости! — извика раздразнен поетът. — Дай ми листа!

Но докато вземаше хартията и още веднъж я оглеждаше, внезапно някаква странна, студена тръпка смрази сърцето му. Неравномерните бягащи писмена по неописуем начин се сляха и очертаха една глава и при по-продължително наблюдаване изпъкнаха фините черти на девиче лице, което не беше никое друго освен красивото странно лице на Лулу.

Ерих седеше в креслото, сякаш бе вкаменен, Карл лежеше и мърмореше на канапето до Лудвиг Угел, който поклащаше глава. Поетът, блед и объркан, стоеше наред стаята. Тогава нечия ръка го потупа по рамото и когато той, сепнат, се обърна, до него стоеше философът Дредихум и го поздравяваше с жалката си твърда шапка.

— Дредихум! — извика поетът учуден. — Гръм и мълния! През тавана ли паднахте?

— Защо? — отвърна, усмихвайки се, старецът. — Защо, мили господин Лаушер? Аз почуках два пъти. Но ми дайте да видя що за прекрасен ръкопис имате. — Той внимателно взе от ръцете на Лаушер

песента или по-скоро изображението. — Нали ми позволявате да поразгледам листа. Откога събирате такива рядкости?

— Рядкости? Да събирам? Ако вие можете да разберете нещо от този парцал, опитайте се, господин Дредихум.

Старият оглеждаше и опипваше хартията с голямо удоволствие.

— Е, разбира се — отвърна той, като се подсмиваше, — това е много хубав откъс от един макар и вече поразвален, по-късен текст. Той е аскийски.

— Аскийски?! — извика Карл Хамелт.

— О, да, господин кандидат — каза приветливо философът. — Но ми признайте, драги господин Лаушер, откъде ви попадна тази рядка находка? Навярно си заслужава да се направят по-нататъшни издирвания.

— Вие говорите небивалици, господин, Дредихум — усмихна се със свито сърце поетът. — Този лист е свършено нов; аз самият го написах миналата нощ.

Философът измери Лаушер с гневен поглед.

— Трябва да призная — отвърна той, — действително трябва да призная, мили млади господине, че подобни шеги доста ме учудват.

Но Лаушер продължи да се държи сериозно.

— Господин Дредихум — извика той буйно, — следва да ви помоля да не ме бъркате с някакъв шегаджия и в случай че вие самият, както изглежда, искате да играете тази весела роля, моля, ако обичате, потърсете си друга сцена извън моето жилище.

— Е, е — усмихна се добродушно Дредихум, — може би вие ще премислите още веднъж тази работа. А междувременно сбогом на цялата компания, драги господа! — С това той нагласи на побелялата си глава своята шапка, която имаше зеленикав оттенък, и безмълвно напусна стаята.

Долу Дредихум намери единствено красивата Лулу в празния салон на кръчмата да бърше винени чаши. Той сам си напълни една чаша от бурето и седна край масата срещу момичето. Без да заговори, от време на време приветливо поглеждаше със старите си светли очи лицето на красавицата, а тя, тъй като долавяше неговото благоразположение, несмущавано продължаваше работата си. Философът взе една празна шлифована чаша, наля малко вода в нея и след като бе навлажнил ръба ѝ с върха на показалеца си, започна да я

търка. Скоро се разнесе тих шум, а после ясен тон, който, без да прекъсва, ту заехтяваше, ту глъхнеше и изпълваше стаята. Красивата Лулу с удоволствие слушаше нежната мелодия, отпусна ръце за почивка, заслуша се и беше крайно очарована от вечните сладостни кристални звуци, когато старият понякога вдигаше поглед от чашата и приятелски и проникателно се взираше в очите ѝ. Цялото помещение кънтеше от ясногласното стъкло. Лулу стоеше спокойна сред салона, не мислеше за нищо, очите ѝ бяха големи като на заслушано дете.

— Жив ли е още старият крал? — чу тя нечий питащ глас и не знаеше дали въпросът бе зададен от стария, или идваше от тоновете, извлечени от чашата. Но тя трябваше да отвърне на въпроса с кимване на глава, а не знаеше защо.

— А ти помниш ли още напева на арфата Сребърна песен?

Лулу отново трябваше да кимне, а не знаеше защо. По-тих ехтеше кристалният звън. Гласът питаше: „Къде са струните на Сребърната арфа?“ Звукът затихваше и затихваше, трептеше в малки нежни вълни. Тогава красивата Лулу се разплака, а не знаеше защо. В стаята беше станало съвсем тихо и тази тишина дълго не бе нарушена.

— Защо плачете, Лулу? — попита Дредихум.

— Плаках ли? — отвърна тя свенливо. — Хрумна ми една песен от моето детство; но мога да си я спомня само наполовина.

Вратата се отвори рязко и госпожа Мюлер влетя.

— Какво, ти още се занимаваш с няколко чаши! — извика тя, гласът ѝ звучеше като лай.

Лулу отново се разплака, стопанката мърмореше и проклинаше; и двете не забелязаха как философът издуха от своята къса лула голям димен пръстен, седна в него и тихо, понесен от кроткото течение, изчезна през отворения прозорец.

4

Членовете на *petit cénacle* се бяха събрали в близката гора. С тях беше дошъл и референдарят Оскар Риплайн. Между налягалите на тревата другари се завързаха мечтателните разговори на младостта и приятелството, прекъсвани толкова често от смехове, колкото и от паузи на размисъл.

Ставаше дума особено за мненията и намеренията на поета, тъй като на другия ден той смяташе да предприеме едно пътуване и не знаеха кога и как ще се видят отново.

— Искам да отида в чужбина — каза Херман Лаушер, — трябва да се уединя и отново да вдъхна свеж въздух. Може би някога на драго сърце ще се върна; засега обаче съм се наситил и преситил от този ограничен ергенски живот и цялото мизерно студентстване. Струва ми се, че всичко наоколо ми мирише на тютюн и бира; освен това през последните години погълнах много повече наука, отколкото е полезно за един човек на изкуството.

— Какво говориш — прекъсна го Оскар, — мисля, че имаме достатъчно необразовани хора на изкуството, особено поети.

— Може би — отвърна Лаушер. — Но образование и наука са две коренно различни неща. Опасното, това имам предвид, е проклетата осъзнатост, до която постепенно те довежда следването. Всичко трябва да мине през ума, всичко би трябвало да бъде разбрано и премерено. Човек се проверява и самопретегля, търси границите на дарованието си, прави опити със себе си и накрая твърде късно вижда, че в осмиваните, несъзнателни вълнения на ранната младост е изоставил по-добрата част и от своето „аз“, и от своето изкуство. И ето, простира ръце към потъналите острови на невинността; но сега и това не избликва от цялата стихийна развълнуваност на силната болка, а вече с известна осъзнатост, преднамереност и поза.

— Какво подразбираш в случая? — попита при тези думи усмихнат Карл Хамелт.

— Нали знаеш от по-рано — извика Херман. — Да, признавам, моята неотдавна отпечатана книга ме плаши. Отново трябва да се науча да черпя от пълнотата, да се върна към изворите. Жадувам не толкова да съчиня нещо ново, колкото да поживея известно време бодър и несломим. Бих искал пак, както в моето детство, да лежа край потоци, да изкачвам планини или по обичая си да свиря на цигулка, да тичам подир момичета, да се рея безцелно и да чакам, докато стиховете сами дойдат при мен, вместо, останал без дъх и наплашен, да тичам подире им.

— Вие имате право — неочаквано прозвуча гласът на Дредихум, който излезе от гората и изведнъж се спря сред младежите, налягали на тревата.

— Дредихум! — възкликнаха всички зарадвано. — Добър ден, господин философ! Добро утро, господин Навсякъде!

Старецът седна, всмукна силно от пурата си и благодушно се обърна към приветливото лице на поета Лаушер.

— У мен — започна той с усмивка — е останал още един отломък от младостта, който отново с удоволствие би се набъбрил сред себеравни. Ако ми позволите, ще взема участие във вашата беседа.

— С удоволствие — каза Карл Хамелт. — Нашият приятел Лаушер говореше тъкмо за това, как един поет би трябвало да черпи от неосъзнатото и колко малко можели да му служат всички науки.

— Не е лошо — отвърна бавно старият. — Винаги съм имал слабост към поетите и съм познавал неколцина, за които моето приятелство не е било без полза. Поетите и до днес са склонни повече от другите хора да вярват, че в лоното на живота в полусън лежат известни вечни сили и красоти, предчувствието за които понякога проблясва в загадъчното настояще като светкавица в нощта. Тогава си мислят, че целият обикновен живот и те самите са просто изображения от хубава изрисувана завеса и едва зад тази завеса се разиграва истинският, същинският живот. Понякога най-възвишените, вечните слова на великите поети ми се струват като мълвене на сънуващ, който, без да съзнава, с надебелели устни шепне за бегло съзрените висоти на един отвъден свят.

— Много хубаво! — извика Оскар Риплайн. — Много хубаво казано, господин Дредихум, но не е нито достатъчно старо, нито достатъчно ново. Това мечтателно учение е проповядвано още преди

сто години от така наречените романтици, и тогава са им се присънвали подобни завеси и такива светкавици. В училищата още се говори за това като за щастливо преодоляна поетическа болест и днес отдавна вече никой човек не бленува така или ако бленува, то той знае, че мозъкът...

— Satis!^[1] — извика тогава кандидатът Хамелт. — Преди сто и повече години също е имало такива... такива хора на разума и те са произнасяли скучни речи. И днес онези мечтатели и фантазори все още продължават да се смятат за по-представителни и по-достойни, отколкото прекалено разсъдливите хитреци. Впрочем що се отнася до сънуването, през тези дни и аз сънувах незабравим сън.

— Разкажете го все пак — помоли старият.

— Друг път.

— Не желаете ли? Но навярно ние бихме могли да го разгадаем — каза Дредихум.

Карл Хамелт се засмя високо.

— Е, нека опитаме — настоя Дредихум. — Всеки ще постави един въпрос, на който вие честно ще отговорите с „да“ или „не“. Ако не отгатнем, то поне ще сме си прекарали весело времето.

Всички обяха, че са съгласни, и почнаха да задават кръстосани въпроси. Но най-добрите въпроси поставяше винаги философът. Когато той отново дойде наред, след известно замисляне попита:

— В съня явяваше ли се вода?

— Да.

Сега, след като на въпроса бе отговорено утвърдително, старият си позволи да зададе още един:

— Изворна вода?

— Да.

— Вода от чудотворен извор?

— Да.

— Изчерпана ли беше водата?

— Да.

— От едно момиче?

— Да.

— Не — извика Дредихум, — спомнете си добре.

— Все пак да.

— Следователно водата беше изчерпана от момиче?

— Да.

Дредихум буйно разтърси глава.

— Невъзможно — каза той отново. — Действително ли момичето само черпеше вода от извора?

— Ах, не — извика Карл объркан. — Първо загреба геният Хадербарт.

— А, ето вече се проясни — зарадваха се останалите. И сега Карл трябваше да разкаже цялата история, своя сън за извора Ласк.

Всички слушаха учудени и странно развълнувани.

— Принцеса Лилия — извика Лаушер. — И Сребърна песен. Откъде са ми толкова познати тия имена?

— Ах — каза старият, — и двете имена се срещат в аскийския ръкопис, който вчера ми показахте.

— В моята песен — въздъхна поетът.

— В образа на красивата Лулу — прошепнаха Карл и Ерих.

Междувременно философът бе запалил нова пура и сред зелената пушеше страхотно, дотолкова, че цял се забули в син облак тютюнев дим.

— Вие пушите като комин — каза Оскар Риплайн и разсея облака. — И що за треволяк?

— Истинска мексиканска пура! — извика от своя облак старият. Тогава престана да дими и когато един повей на вятъра отнесе силно ухаещия облак, и той самият бе изчезнал с него.

Карл и Херман се затичаха подир тютюневия облак, разсейващ се към гората.

— Глупава работа — промърмори референдарят и имаше неприятното усещане, че е попаднал в някаква съмнителна компания.

Ерих и Лудвиг вече бяха тръгнали и в златото на ясения късен следобед вървяха по посока на града и гостилницата „При короната“.

Карл и Херман догониха последния разнищен воал от тютюневия облак в горските усои, смълчани, объркани, и се спряха пред един дебел бук. Бяха толкова уморени, че искаха да се отпуснат на мъха да си поемат дъх, когато иззад дънера на дървото се зачу гласът на Дредихум:

— Не там, господа, там е влажно, елате от тази страна!

Те заобиколиха и намериха стария седнал на голям изсъхнал клон, проснат на земята като някакъв безформен дракон.

— Добре е, че дойдохте — каза той. — Моля, седнете тук до мен. Вашият сън, господин Хамелт, и вашият ръкопис, господин Лаушер, ме интересуват.

— Първо — грубовато пресече думите му Хамелт, — първо ми кажете, за бога, как можахте да отгатнете съня ми.

— И да разчетете моя лист — добави Лаушер.

— Е, чакайте — каза старият, — какво чудно има тук. Човек съумява да отгатне всичко, достатъчно е да пита внимателно. При това историята за принцеса Лилия ми е толкова позната, че лесно мога да стигна до тая мисъл.

— Тъкмо там е работата — извика отново кандидатът, — откъде знаете тази история и как си обяснявате това, че моето съновидение, за което никому още не бях казал нито дума, изведнъж толкова странно зазвуча в загадъчната песен на нашия Лаушер?

Философът се усмихна и с кротък глас подхвана:

— Ако човек се е занимавал много с историята на душата и нейното избавление, познава безброй подобни случаи. Има доста различаващи се един от друг варианти на историята за принцеса Лилия; многократно преобразена и променена, тя витае като призрак през всички времена и обича особено удобната форма на съновидение. Съвсем рядко се показва самата принцеса, впрочем процесът на нейното облагородяване трябва да е в последните стадии на избистрянето, съвсем рядко, казвам аз, тя се явява във видим човешки облик и неосъзнато изчаква мига на избавлението си. Аз самият я видях неотдавна и се опитах да говоря с нея. Но тя беше в просъница и когато се осмелих да я попитам за струните на арфата Сребърна песен, избухна в сълзи.

Младите хора слушаха философа с широко отворени очи. В душите им се надигаха предчувствия и отзвуци; но за тях чудно заплетените изрази и полуироничните гримаси на Дредихум объркваха нишките в мъчителни неоправими кълба.

— Вие, господин Лаушер — продължи той, — сте естет и би трябвало да знаете колко примамливо и опасно е да се хвърли мост над тясната, ала дълбока пропаст между доброта и красота. Не се съмняваме, че тази бездна не е абсолютно разделяне — тя означава само пукнатина в една единна същност, и двете, доброто, както и красивото, не са принципи, а чада на принципа на истината, че двата

привидно чужди един на друг, дори враждебни върха дълбоко в недрата на земята са един и общ. Но с какво ни помага това познание, ако стоим на единия връх и пред очите ни всекичасно е зейналият разлом? Обглеждането на тази бездна и избавлението на принцеса Лилия означават едно и също. Тя е синьото цвете, съзерцаването на което сменя от душата тежестта, а ароматът му — хладната твърдост на духа; тя е детето, което раздава царства, цветове на слетия копнеж на всички велики души. В деня на нейното съзряване и избавление ще прозвучи арфата Сребърна песен и ще заромоли изворът Ласк сред новоразцъфтели градини с лилии и който я види и долови това, ще му се струва, че през целия си живот е лежал в кошмар и сега за пръв път чува свежото шумолене на светлото утро... Но принцесата още чезне в магията на вещицата Цишелгифт, още отеква гърмът на оня злокобен час в засипания опалов замък, още лежи там посред рухналата зала в тежките окови на съня моят крал.

[1] Достатъчно! (Лат.) — Б.пр. ↑

5

Когато час по-късно двамата приятели излизаха от гората, видяха Лудвиг Угел, Ерих Тенцер и референдаря заедно с една облечена в светли дрехи дама да идват откъм кръчмата „Тримата вълхви“ и да поемат нагоре за разходка в планината. Скоро те с радост познаха стройната Лулу и забързани се спуснаха насреща. Тя беше весела и със своя мек, приятен глас бърбеше чистосърдечно, увлечена в разговор. Изкачили наполовина стръмнината, всички насядаха на една широка пейка. Светлият град, чист и ведър, лежеше в долината, а наоколо над планинската ливада проблясваше златният дъх на вечерта. Мечтателното богатство на август беше чудесно разстлано, сред листата на дърветата натежаваха още зелени плодове, по пътя, който водеше през долината към селата и отдалечените стопанства, вървяха коли със снопи, украсени с венци, грейнали.

— Не зная — каза Лудвиг Угел — какво придава толкова красота на тези августовски вечери. Човек не се развеселява от тях, само ляга във високата трева и споделя благостта и нежността на златния час.

— Да — съгласи се поетът и погледна в тъмните чисти очи на Лулу. — Сезонът преваля и това ни прави нежни и тъжни. В тези дни прелива цялата зряла сладост на лятото, мека и морна. И човек знае, че утре или вдругиден някъде по пътищата вече ще лежат червени листа. Това са часовете, когато мълком виждаш как колелото на времето бавно се върти и самият се чувстваш бавно и тъжно увлечен в това движение нанякъде, където по пътя вече лежат първите червени листа.

Всички мълчаха и затаено сезираха в златното късно небе и в пъстроцветната околност. Красивата Лулу започна тихо да тананика една мелодия и постепенно от полушепот премина в нежно пеене. Младежите слушаха и мълчаха като омаяни; меките сладки тонове на благородния глас като че ли бликаха от дълбочината на блажената вечер както съновидения от гръдта на унесената в сън земя.

*Всичкият покой извира
там дълбоко от небето,
всяка радост, скръб в сърцето
сладко с песните умира.*

С тези стихове нейната вечерна песен завърши. Лудвиг Угел, който бе прилегнал в краката на другите сред тревата, веднага почна да пее:

*О, поточе под листака, изворче сребристо, нежно,
спотаено си зад бяла горска църквица надеждно!
Върху стъпалата с мъх е Богородица покрита,
трябва тихо да извикаш, с ромон, който нежно
пита
за да ѝ разкажеш колко дните мои са нелесни:
моята уста червена е от грехове и песни.
Дай ѝ лилия от мене, бялото и чисто цвете:
тя ще ми прости живота тъй червен и греховете!
Ще получиш благосклонност, ще усетиш
добротата,
щом това прекрасно цвете си излъчи аромата:
ако има грях певецът, че любов и слънце пие,
то устата му запяла божия целувка крие!*

След това и Херман Лаушер изпя една от своите песни:

*Умореното лято се свежда
и оглежда лика си в реката.
Скитам аз уморен, без надежда
по алеята сред здрачината.*

*Скитам аз уморен, без надежда,
а зад мене девойката спира,
колебливо главата си свежда*

и не тръгва до мен из всемира.

Междувременно слънцето бе залязло, небето бе разтопено в червена светлина. Предпазливият референдар Риплайн тъкмо искаше да напомни да се прибират вкъщи, когато красивата Лулу още веднъж поде песен:

*Моят баща има дворци,
градове има, покои,
моят баща, кралят могъщ,
кралят Безгрижие той е.*

*Рицар красив се появи
и ме спаси от коварство,
кралят на него ще подари
днес половината царство.*

Едва тогава станаха и бавно заслизаха надолу от притъмнялата планина. Отсреща на върха на високия Тек самотна блестеше още една късна ивица от заревото на слънцето.

— От кого е тази песен? — попита Карл Хамелт красивата Лулу.

— Не зная — отвърна тя, — мисля, че е народна песен.

Сега Лулу тръгна по-бързо и изведнъж бе обхваната от страх, че ще се прибере твърде късно и стопанката ще я мъмри.

— Няма да позволим това! — извика Ерих Тенцер буйно. — Изобщо аз съм си, намислил веднъж ясно да изразя мнението си пред госпожа Мюлер. Вече ще я...

— Не, не — прекъсна го красивата Лулу, — тогава за мен ще стане много по-лошо. Аз съм бедно сираче и трябва да изтърпя каквото ми е отредено.

— Ех, госпожице Лулу — каза Риплайн, — бих искал да сте принцеса, а аз да ви освободя.

— Не — извика поетът Лаушер, — вие действително сте принцеса, само че ние не сме достатъчно рицари, за да ви избавим. Но

какво ще ми попречи? Ще го направя още днес, ще хвана за гърлото проклетата Мюлер...

— Тихо, тихо! — извика Лулу умолително. — Оставете ме сама да понеса участта си. Днес ми е мъчно единствено за красивата вечер.

След това те почти не говориха и бързо се приближиха към града, където Лулу се отдели от другите, за да се върне сама в „Короната“. Петимата гледаха подире ѝ, докато тя изчезна в първата тъмна улица.

*Моят баща, кралят могъщ,
кралят Безгрижие той е... —*

си тананикаше Карл Хамелт, когато тръгна на път за дома към селото Вендлинген.

6

Късно вечерта на същия ден Ерих Тенцер още дълго стоя в „Короната“, докато и Лаушер със свещ за през нощта не се качи в хотелската си стая и не го остави сам в тихия салон на кръчмата. Лулу още седеше с него на масата; тогава изведнъж неочаквано Ерих буйно отблъсна чашата с бира настрана, уловя ръката на красивото момиче, огледа я, покашля се и започна следната реч:

— Госпожице Лулу, трябва да произнеса едно слово, трябва да ви обвиня. У мен се вълнува бъдещият прокурор. Вие сте непозволено красива, вия сте по-красива, отколкото човек може да бъде, и с това правите себе си и останалите нещастни! Не се опитвайте да се защитавате! Къде е моят добър апетит? Къде е моята чудесна жажда? Къде е целият запас от параграфи на Гражданския кодекс, който е помощта на Майзеловия справочник мъчително бях набил в главата си? А Пандектите^[1]? Къде са наказателното право и гражданският процес? Да, къде останаха те? В главата ми има само един-единствен параграф, който се нарича Лулу. А забележката под линия, съдържа: О, прелестна! О ти, най-прелестна от всички!

Очите на Ерих бяха широко отворени, лявата му ръка със спотаен яд мачкаше новата модерна копринена шапка, а десницата си бе вкопчил в хладната китка на Лулу. Девојката плахо дебнеше възможност да се измъкне. До бюфета хъркаше господин Мюлер тя не биваше да вика.

Тогава неусетно вратата леко се откряна и една ръка, ръкав от фланелена дреха, се промъкна през отвора, мярна се нещо бяло и с шум падна на пода. Веднага след това вратата отново бързо бе притворена. Лулу се отскубна, скочи натам и вдигна от пода изписан лист хартия за писмо. Ерих навъсен мълчеше. Тя обаче ненадейно се засмя и му прочете какво пишеше на листа:

Господарко, как така ще ми се смееш?

*Погледни, главата жарка на поета,
горда и студена според тебе, клета
е в краката ти, засрамена немее
и едно сърце, познало висша радост,
както и дълбока скръб през своята младост,
плахо в твоята ръка сега трепери!
Розите, които, скитник аз, намерих,
песните, които в мен, певеца, пеят,
от копнеж изгарят и докато тлеят,
са в краката ти, засрамени немеят...
Как така ще ми се смееш?*

— Лаушер! — извика Ерих възмутено. — Обесникът! Нима ще повярвате, че наистина влага нещо страшно сериозно в своите проклети стихове? Стихове! Нещо от този род той пише на всеки три седмици, и все на различни.

Лулу не отговори нищо на възмутения, но се заслуша към отворения прозорец. Оттам идваха безредни акорди на китара и нечий басов глас редеше:

*Стоя изпълнен с вяра
и свиря на китара.
Не чакай дълго ти —
в певеца се влюби!*

От един порив на вятъра прозорецът се блъсна с дрънчене. В този момент стопанинът до бюфета се събуди и в лошо настроение излезе иззад тезгяха. Ерих хвърли пари на масата, остави бирата си недоизпита, без да се сбогува, напусна салона и тичешком с един скок слезе по стълбите зад гърба на китариста, който не беше никой друг освен референдаря Риплайн, сега, скаран с Ерих и навъсен, той тръгна към вала под кестените.

Красивата Лулу угаси газовите лампи в крчмата и коридора и се прибра горе в стаичката си. Докато се изкачваше по стълбата и мина край стаята на Херман Лаушер, чу забързани стъпки и чести дълги

въздишки. Като клатеше глава, тя стигна до стаичката си и легна да откъдне. Тъй като не можеше веднага да заспи, премисли още веднъж вечерта; но сега вече не се усмихваше, нещо повече, беше тъжна и всичко ѝ се струваше неуспешен фарс. С чистото си сърце Лулу се учудваше как всички тези хора толкова глупаво и тесногърдо просто мислят за себе си, а у нея всъщност почитат и обичат единствено хубавото лице. Тези млади мъже ѝ изглеждаха като заблудени сиротни нощни пеперуди, които се въртят в шемет около слаба светлинка, докато произнасят високопарни речи. Струваше ѝ се тъжно и жалко как те непрекъснато говорят за красота, младост и рози, издигат около себе си пъстроцветни театрални декори от думи, докато цялата тръпчива истина за живота, чужда, отминава край тях. В собствената ѝ малка скромна девича душа тази истина бе вписана дълбоко и без украса: изкуството да живееш се състои в това да се научиш да страдаш и да се научиш да се усмихваш.

Поетът Лаушер лежеше в леглото си в полудрямка. Нощта беше усилна. Бързи, незавършени, трескави мисли се надигаха зад горещото му чело и се губеха в бегли избледняващи сънища, без при това съзнанието му да бъде отминато от тежката душна августовска нощ и от упоритото мъчително бръмчене на няколко комара. Най-вече те го изтезаваха. Ту му се струваше, че комарите бръмчаха:

*О, съвършенство,
рядко се явяваш ти, ала днес...*

Ту, че това може да бъде песента на мечтаната арфа. Тогава изведнъж му дойде наум, че сега неговите стихове са в ръката на красивата Лулу и че тя знае за любовта му. Това, че Оскар Риплайн бе изпълнил на китара серенада и че вероятно и Ерих тази вечер бе направил любовно признание на красивото момиче не бе останало скрито за Лаушер. Загадъчното в характера на любимата, нейното предусетно неосъзнато свързване с философа Дредихум, с аскияското сказание и съня на Хамелт, нейната странна одухотворена красота и делнично сивата ѝ съдба занимаваха мислите на поета. Че целият този тесен приятелски кръг на céнаcle изведнъж се завъртя край чуждото момиче като около някаква магнитна планина, че той самият, вместо да

се сбогува и да потегли на път, с всеки час се чувстваше все по-тясно заплетен в мрежата на тази любовна приказка, всичко това сега му изглеждаше странно, сякаш той и другите бяха просто фигури от някакъв сън на фантазиращ хуморист или фигури от гротескна сага. Главата му се пръскаше от болка, но в нея изплува представата: целият този хаос и той самият, и Лулу бяха безсилни, безволеви отломки от някакъв ръкопис на древен философ, хипотетични, съчетани за опит различни части от незавършен естетически размисъл. И все пак у него всичко настръхваше срещу едно такова нещастно *cogito, ergo sum*^[2], но той се оборава, стана и се приближи до отворения прозорец. Сега, когато размишляваше с по-бистра глава, скоро разбра безнадеждната глупост на своето лирично любовно обяснение; долавяше ясно, че красивата Лулу не го обича и в действителност го намира жалък, смешен. Тъжен, Лаушер се облегна на прозореца; измежду леките облаци надзъртаха звезда, вятър минаваше над тъмните корони на кестените. Поетът реши, че утре трябва да бъде последният му ден в Кирххайм. Едновременно тъжно и облекчаващо, чувството за отреченост нахлуваше в неговото уморено и през последните дни разтревожено от сънищата съзнание.

[1] От Юстиниановия кодекс. — Б.пр. ↑

[2] Мисля, следователно съществувам (лат.); по израза на Рене Декарт (1596–1650). — Б.пр. ↑

Когато на другия ден рано сутринта Лаушер слезе в салона на пивницата, Лулу вече се занимаваше с чашите. Двамата седнаха на чаша димящо кафе. На госта Лулу се видя необикновено променена. Една почти царствена яснота грееше на нейното чисто, приятно лице и особена доброта и мъдрост сияеха в красивите ѝ дълбоки очи.

— Лулу, вие изведнъж сте станали по-красива! — каза Лаушер с удивление. — Не знаех, че това е възможно.

Тя се усмихна и кимна.

— Да, сънувах един сън, един сън...

С почуда в очите поетът запита през масата.

— Не — отвърна тя, — не бива да го разказвам.

В този момент утринното слънце надникна в прозореца и заблестя над тъмните коси на красивата Лулу, гордо и златно като ореол. Благоговейно, с меланхолна радост, погледът на поета се прикова в прелестния ѝ лик. Лулу му кимна, усмихна се отново и каза:

— Трябва още и да ви благодаря, мили господин Лаушер. Вчера вие ми подарихте стихове, които ми се виждат хубави, макар че не мога да ги разбера напълно.

— Миналата вечер беше много душна — каза Лаушер и се взря в очите на хубавицата. — Мога ли още веднъж да видя листа?

Тя му го подаде. Той тихичко го прочете повторно, сгъна го и го скри в джоба си. Красивата Лулу го изгледа мълчешком и замислено кимна с глава. В този момент се чу, че стопанинът слиза по стълбището, Лулу скочи и се залови за сутрешната си работа. Поздравявайки, влезе дребният набит стопанин.

— Добро утро, господин Мюлер — отговори Херман Лаушер. — Днес за последен път съм ваш гост. Утре на ранина заминавам.

— Но аз мислех, господин Лаушер...

— Е, добре, за тази вечер изстудете няколко бутилки шампанско и ни подредете вътрешната стая за прощално тържество.

— Както заповяда господин Лаушер.

Лаушер напусна помещението и гостилницата и тръгна да посети Лудвиг Угел, своя любимец, за да прекарат заедно този последен ден.

Откъм, малката стаичка на Угел на Щайнгаусщрасе вече ехтеше утринна музика. Угел беше по риза, още несресан, край масата със сервирано кафе, и свиреше на чудесната си цигулка, бе удоволствие да го слушаш. Цялата стаичка беше огряна от слънце.

— Истина ли е, че утре искаш да отпътуваш? — извика Угел, посрещайки поета, който беше не по-малко удивен.

— Откъде знаеш?

— От Дредихум.

— Дредихум? И дяволът не би проумял това.

— Да, старецът беше до полунощ при мен. Смахнат човек! Той отново разправяше надълго и нашироко чудати истории за принцеси, за градини с лилии и тям подобни. Смята, че аз би трябвало да избавя принцесата. Той се бил измамил в теб: ти не си бил истинската арфа Сребърна песен. Побъркан, нали? Не разбрах нито дума.

— Аз го разбирам — каза Лаушер тихо. — Старецът има право.

Още известно време той слуша Угел, който сега доизсвири започнатата соната. Малко по-късно двамата приятели ръка за ръка напуснаха града и тръгнаха по плохингската пътека към гората. Говориха малко; немееха пред сбогуването. Над красивите възвишения и високопланинските пасища утрото беше топло и блестящо. Скоро пътеката навлезе в гъстата гора и двамата, тръгнали на разходка, легнаха отстрани на пътя в хладната трева.

— Трябва да наберем един букет за красивата Лулу — каза Угел и започна, както лежеше, да къса големи клонки папрат.

— Да — съгласи се другият тихо, — букет за красивата Лулу.

Той изскубна от земята едно много високо стебло с червен цвят.

— Вземи и това. Червен цвят на бесниче, иначе аз нямам какво да ѝ дам. Цвят див, трескавочервен и отровен...

Той не изрече нищо повече; в гърлото му сладко и горчиво се надигаше нещо като хълцане. Помръкнал, Лаушер се отвърна; ала Угел обви раменете му с ръка, легна до него и с един отклоняващ жест му посочи чудноватата игра на светлината в светлозелената шума. Всеки от двамата мислеше за своята любов и така смълчани, те дълго време почиваха. Над тях бяха короните на дърветата и небето, над челата им минаваха повеите на силен, хладен вятър, над очите им, може би за

последен път, щастливата младост разстилаше своето синьо, пълно с предчувствия небе. Угел тихо подхвана песента:

*Княгинята нарича се Елизабет —
сиянието слънчево е тя навред.
Бих искал аз с такова име ясно
да се прекланям и да се захласна
пред красотата ярка на Елизабет,
което да струи от розите безчет,
да бъде леко като листите тъй нежни
и бяло като всички рози белоснежни,
да е отблясъка златист на вечер синя,
да бъде гордо като устни на княгиня
и чисто като нейното чело, да пее
за щастието и за мъката, копнея
с такова име весело и тъжно да живея.*

Безбурната тъга на красивия час разпъваше гърдите на приятеля в болка и наслада. Той затвори очи, от душата му се надигна ликът на красивата Лулу, както я бе видял тази сутрин, тъй озарена от слънцето, тъй мила, тъй грейнала, умна и недостигаема, че сърцето му затуптя с неспокойни мъчителни удари. С въздишка прокара ръка по челото си, почна да си вее с червения цвят и запя:

*Аз искам да се поклоня в чудесни,
предани до болка пози,
да ти изсвиря на цигулка песни,
червени като кръв и рози.*

*Аз искам ням пред теб да коленича,
тъй както пред царица млада,
аз искам с розите да те накича,
червена като кръв награда.*

Аз искам да се моля с глас пред тебе,

*тъй както пред светица властна,
с моята отблъсната от тебе
любов и мойта песен страстна.*

Угел едва бе привършил, когато от дебрите на гората към двамата легнали на тревата приятели извика философът Дредихум. Като вдигнаха глави, те го съзряха да идва през храстите.

— Добър ден — каза той, приближавайки се. — Добър ден, приятели мои. Вземете и това към вашия букет за красивата Лулу. — С тези думи подаде на Лаушер голяма бяла лилия. Веднага след това се разположи удобно срещу приятелите на една покрита с мъх канара.

— Кажете, вълшебнико — заговори Лаушер, — щом сте навсякъде и знаете всичко, коя е в действителност красивата Лулу?

— Много питате — подсмихна се сивобрадият. — Тя самата не знае; че е несъща сестра на проклетата Мюлер, вие, естествено, не вярвате, аз също. Самата Лулу не е запомнила нито баща, нито майка и единственият ѝ документ от родния край е строфата от една несравнима песен, от време на време тя я пее и в песента се споменава, че някой си крал, който не знае мъка, бил неин баща.

— Глупости! — изруга Угел раздражено.

— Защо, мили господине? — отвърна кротко старецът. — Но както и да е, до такива тайни не бива много да се докосваме... Господин Лаушер, чувам, че утре сте искали да ни напуснете, нас и тази страна? Как е възможно човек и да се измами! Бих могъл да се обзаложа, че вие ще останете по-дълго тук, че вие, както ми се струва, тъкмо заради Лулу...

— Достатъчно, достатъчно, господине — неудържимо го прекъсна Лаушер, кипнал от гняв. — С какво, по дяволите, ви засягат любовните приключения на другите хора?

— Не така буйно — успокои го с усмивка философът. — Съвсем не става дума за това, многоуважаеми. Да се занимавам със заплитанията на чуждите съдби, особено съдбите на поети, принадлежи към моята наука. За мен няма съмнение, че между вас и нашата Лулу съществуват известни тънки магически връзки, макар и, както подозирам, засега на пътя на вашето плодотворно въздействие още да лежат непреодолими препятствия.

— Обяснете ми всичко това, моля, по-точно — каза поетът хладно, но все пак любопитно.

Старият сви рамене.

— Е, и — каза той, — всяко по-високо издигнато човешко същество инстинктивно се стреми към онази хармония, която се състои в щастливото равновесие между съзнателното и несъзнателното. Но докато разрушаващият дуализъм изглежда житейско начало на мислещото и копнеещите натури от все сърце по полуразбираем инстинкт са склонни на съюз със стремящите се към противоположното. Вие ме разбирате. Такива съюзи могат да бъдат сключени без думи, дори без да се съзнават, могат да бъдат неузнати родства, да съществуват и да действат чисто по усет. Във всеки случай са предопределени и стоят извън сферата на личностната воля. Те са един неизмеримо важен елемент на това, което назоваваме съдба. Ставало е така, че същинският, благотворният живот на някой такъв съюз е започвал едва в миговете на раздяла и отричане; защото той подчинява нашето желание, от чиято власт се изплъзва онази симпатия.

— Разбирам ви — каза Лаушер с променен тон. — Вие, изглежда, сте мой приятел, господин Дредихум.

— Съмнявате ли се в това? — усмихна се той весело. — Днес трябва да дойдете на прощалното ни тържество в „Короната“.

— Ще видя, господин Лаушер. Според известни пресмятания за тази вечер може би ми е отредена по-важна задача, осъществяването на една стара мечта... Но може би ще успея да обединя и двете. Довиждане.

Той скочи, сбогува се, като махна с ръка, и бързо изчезна по пътя, който водеше към долината.

Приятелите останаха до обяд в гората, и двамата изпълнени с мисли за раздялата и всеки погълнат от своята любов и обзет от противоречиви чувства. Закъснели, те седнаха на масата за обяд в „Короната“. Завариха Лулу в същото весело настроение, нагиздена с нова светла рокля. Любезно тя взе донесените цветя и постави букета в една ваза на ъгловата маса, където двамата обичаха да се хранят. Бодро и пъргава, с красива осанка, Лулу сновеше насам-натам, обслужвайки, разнасяше чинии, купи и бутилки. След обяда, докато пиеха вино, тя седна за малко при приятелите и поговориха за замисленото прощално тържество на Лаушер.

— Трябва, да украсим стаята и всичко друго да приготвим наистина празнично — каза Лулу. — Както виждате, започнах със себе си, ето че облякох свършено нова рокля. Липсват още само цветя...

— Ще се погрижим и за това — прекъсна я Угел.

— Добре — усмихна се тя. — Тогава би било хубаво да имаме и няколко лампиона и цветни панделки.

— Толкова, колкото пожелаете — извика отново Угел.

Лаушер кимна мълком.

— Но вие и дума не продумвате, господин Лаушер! — ядоса се Лулу. — Не сте ли съгласен?

Лаушер не отвърна нищо. Той каза само, докато очите му не се откъсваха от нейния строен стан и от финото ѝ лице:

— Колко сте хубава, Лулу! — И още веднъж: — Колко сте хубава!

Не можеше да се насити да гледа цялата ѝ нежна фигура. Да наблюдава как тя обсъжда с приятелите и заляга за приготовленията, свързани с неговото сбогуване, му причиняваше своеобразно страдание, правеше го ням и мрачен. Във всеки миг отново се връщаше към мисълта, трънлива и мъчително убождаща, че неговото отречение и отпътуването му може да не са истински, че той трябва да падне в краката на Лулу и с всички лумнали пламъци на своята страст да я обкръжи, да я спечели, да я моли, да я принуди и грабне, да направи нещо, само да не стои така бездеен пред нея и да чувства как от последните часове на престоя му тук всеки щастлив миг все по-бързо и невъзвратно си отива. Въпреки това той надвиваше себе си в сурова борба, жадуваше още в тези последни часове само да потопи в душата си прелестния ѝ образ, пламенно и болезнено, с незабравима носталгия.

Накрая, тъй като тримата седяха вече сами в залата и Угел настояваше да си тръгнат, Лаушер стана, пристъпи до Лулу, улови ръката ѝ със своята гореща, трепереща десница и каза тихо, с някак сподавен, тържествено-комичен тон:

— Моя красива принцесо, мога ли да ви предложа благоговейно услугите си и да ви служа? Погледнете ме, аз ви моля, като че ли съм ваш рицар, ваш роб, шут или ваше куче, заповядайте ми...

— Добре, рицарю мой — прекъсна го Лулу с усмивка, — искам малка услуга от вас. За вечерта ми липсва един наистина радостен от

сърце събеседник и шегобиец, който може да ми помогне да направим празника по-забавен и по-възторжен, по-весел. Готов ли сте?

Лаушер пребледня съвсем. После се разсмя силно, коленичи, като смешно изкриви тялото си, и с театрална тържественост изрече:

— Обещавам ви, благородна дамо.

Тогава той забързан излезе заедно с Лудвиг Угел. Преди всичко те посетиха цветопродавницата и красивата градина при гробищата, където вилняха с ножиците, без да щадят розариума на градинаря. Особено Лаушер беше неудържим. „Трябва да получа голяма кошница, пълна с бели рози!“ — повтаряше той виком, обиколи всички корени и нарязва цели снопове от любимите рози на красивата Лулу. Тогава плати на градинаря, поръча му вечерта розите да бъдат отнесени в „Короната“ и продължи да се разхожда с Угел из града. Където видеха нещо пъстро, изложено във витрините, те се втурваха; така накупиха ветрила, шалчета, копринени панделки, книжни фенерчета, а накрая и купчинка фишеци за фойерверки, тъй че в „Короната“ красивата Лулу наистина имаше много работа, докато ги прибере и подреди. При това, без някой да знае, до вечерта ѝ помагаше добрият Лаушер.

8

Лулу беше красива и радостна както никога досега. Лаушер и Угел се навечеряха; приятелите идваха един след друг в гостилницата. Когато всички се събраха, под предводителството на Лаушер, подхванал красивата Лулу нежно за ръка, пристъпиха в големия вътрешен салон. Тук всички стени бяха обкичени с панделки, с гирлянди, а потопът — с много цветни фенерчета, запалени и наредени в различни фигури, голямата маса, застлана с бяла покривка — пълна с чаши за шампанско и обсипана със свежи рози. Поетът поднесе на своята дама лилията на философа, втъкна в косите ѝ едва разтворена пъпка на чайна роза и я заведе до почетното място. Всички шумно и радостно насядаха; вечерта започна с една изпълнена в хор песен. Тапите на шампанското заскачаха, пенливо светлото благородно вино се лееше във фините чаши, при което Ерих Тенцер произнесе слово на шампанското. Избликваша шеги и гръмки смехове, с бурни приветствия бе посрещнат дошлият по-късно Дредихум. Угел и Лаушер, всеки от тях, издекламираха по няколко шеговити стиха. Тогава красивата Лулу запя песен, в която се казваше:

*Кралят окован лежеше
в дълбоката тъмница —
но отново станал, беше
Безгрижие той, птица.*

*Литват светлини в небето
и песни из страната,
всички поети, ето,
са в празнична позлата.*

*С лилии и рози грее
светът докрай чудесен,*

*Сребърната арфа пее
най-хубавата песен.*

Когато песента свърши, Лаушер посегна към кошницата с рози, поставена пред него, и аплодирайки на певицата, ѝ хвърли с две ръце бели рози. Веселата война стана всеобща, рози залетяха от място към място, десетки, стотици бели, червени; по косите, по сивата брада на стария Дредихум висяха рози. Сега той стана, вече приближаваше полунощ, и заговори:

— Мили приятели, красива Лулу, всички вие знаете, че отново настъпва царуването на краля Безгрижие. Днес и аз трябва да се сбогувам с вас, но не без надеждата, че ще се видим отново; защото моят крал, при когото се завръщам, е приятел на младостта и поетите. Ако бяхте философи, то бих ви разказал една хубава алегорично-мистична история за новото раждане на красотата и особено за избавлението на поетичното начало от ироничната метаморфоза на мита. Историята, която днес ще узнаете, стига до своя щастлив край. Но бих направил по-добре, ако ви представя избавителния край на тази история в приятни картини.

Всички погледнаха към протегнатия му показалец, който сочеше голяма бродирана завеса, спусната в единия ъгъл на стаята. Тази завеса изведнъж бе леко осветена отвътре и пред тях в тъканта ѝ се появяха безброй сребристи лилии, които обграждаха буен извор, уловен в красив мраморен басейн. Изкусната тъкан и осветлението бяха толкова чудни, че лилиите израстваха, накланяха се и се преплитаха, че се виждаше изворът да блика и да се разлива, дори ясно се долавяше неговият благороден хладен ромон.

Всички очи бяха приковани в прекрасната завеса и никой не забеляза, че в стаята бързо едно след друго угаснаха всички фенерчета. Очаровани и възбудени, хората следяха вълшебната игра на изкусните лилии; само поетът не ѝ обръщаше внимание, а в тъмнината погледът му, жарък, с обожание бе впит в красивата Лулу. Едно свято-красиво сияние нежно лежеше на нейното фино лице, матово-светло и в същото време одухотворено, в чудесните ѝ тъмни коси блестеше бялата роза.

Лилиите, неописуемо стройни и хармонични, се движеха в своеобразен хоровод от цветя около извора. Движението и изящните им извивки прибулваха сетивата на затаилите дъх наблюдатели със сладостна мечтателна мрежа от почуда и благоговение. Тогава удари един часът след полунощ. Светкавично блестящата завеса се вдигна нависоко: от дълбокия здрач се очерта просторна сцена. Философът стана; в тъмното чува как той отмести креслото. Дредихум изчезна и веднага отново се появи на сцената, по косите и брадата му още висяха рози. Постепенно пространството на сцената бе изпълнено от все позасилваща се светлина, докато бистрият и блестящ извор и градината с лилиите от завесата сега можеха да се видят как цъфтят и шумят в една благородна действителност.

По средата стоеше геният Хадербарт, у когото, въпреки повисоката фигура, можеше да се познае Дредихум. В дъното, очароващ, перленосин и красив, се издигна опаловият замък, в чиито зали през широките дъги на прозорците можеше да се види как в невъзмутено спокойствие седи на трон могъщият крал Безгрижие. Докато светлината все повече и повече се насищаше до лъчезарен блясък, Хадербарт излезе в средата на сцената, като мина покрай свеждащите се лилии с огромна приказна арфа от сребро. Сега блясъкът на светлината, ослепително прекрасен, затрептя в трескави вълни, сребристи и е цвят на перуника, над опаловите стени.

Като се вслушваше, магьосникът удари една-единствена, дълбоко звучаща струна, на арфата. Проехтя силен царствен тон. Бавно лилиите от предния план се оттеглиха встрани, от сцената надолу се появи тържествено стълбище. В тъмния салон, висока и стройна, се изправи красивата Лулу, закрачи по стълбата, която зад нея отново изчезна, и тя се появи в неизказаната хубост на принцеса. С дълбок поклон геният Хадербарт ѝ предаде арфата; от ясните му старчески очи се стичаха сълзи и падаха заедно с една разцъфтяла роза от брадата му на земята.

Принцесата се изправи, висока и блестяща, пред арфата Сребърна песен. Тя протегна десница с широко движение високо към замъка, притегли арфата до рамото си и с тънки пръсти докосна всичките ѝ струни. Разнесе се песен, нечувано блажена и съзвучна, прославящи я, всички високи лилии се стълпиха около своята владетелка. Още един пълен чист акорд на трептящите вълшебни струни — ето че зашумя в бързото си падане и завесата. За момент тя

още беше озарена от вътрешен блясък, буйно увлечени, избродираните лилии танцуваха една през друга все по-бързо и неудържимо, докато можеше да се види само един-единствен сребърен вихър, който изведнъж беззвучно потъна в пълен мрак.

Омаяни и занемели, приятелите стояха и седяха и тъмната стая. Едва след това те почнаха да идват на себе си. Запалиха светлина. По непредвидливост целият забравен фойерверк пламна и с ужасен шум започна да пука и да шуми едно през друго. Стопанинът и стопанката дотичаха, обвиняваха и ругаеха. Откъм улицата някакъв нощен пазач чукаше с копието си по затворените капаци на прозорците, крещеше и питаше какво става.

Но никой не намери и следа от Лулу и от философа. Референдарят Риплайн взе да се ядосва и да говори за магьосничество; но никой не го слушаше. Херман Лаушер се бе оттеглил в стаята си и се бе заключил отвътре. Когато на другия ден в ранни зори той отпътува, още нямаше ни следа от красивата Лулу. И тъй като Лаушер незабавно се отправи към чужбина, не можеше да съобщи нищо за понататъшния ход на нещата в Кирххайм. Защото самият той бе записал изложената история, като се придържаше към истината.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.